

Klage til Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus angående vedtak av detaljreguleringsplan for Vadbrue 2 masseuttak i Nesbyen kommune.

Ny detaljreguleringsplan for Vadbrue 2 masseuttak (også omtalt som Vadbrue fjelluttak) ble vedtatt i kommunestyret til Nesbyen kommune 01.09.2025, under sak 64/2025 (planID 01202302). Den nye detaljreguleringsplanen har svart på tidligere avslag fra Statsforvalteren, som etter omformingen har vedtatt den nye detaljreguleringsplanen. Som privatpersoner med hjem lokalisert nært til det planlagte uttaket, reiser vi fortsatt kritikk rundt flere av forholdene tilknyttet det planlagte uttaket. I det henseende sendes denne klage til Statsforvalteren, hvor vi har følgende innsigelser til saken:

1. Natur- og kulturkonsekvenser ved utbygging av masseuttaket

Vi er svært positive til arealinnskrenkingen for uttaket fra 42 dekar (daa) til 27 daa, og videre til 17,3 daa etter innspill fra Statsforvalteren, og setter pris på at støy- og naturinnvirkninger er grundigere utredet. Allikevel må det fremheves at utvidelsen på 17,3 daa er et irreversibelt naturinngrep, da det er snakk om uttak av fjellmasser. Dette vil ubestridelig ødelegge naturen på gjeldende areal. Det kommer frem av kunngjort dokument '*3322_01202302_Rp_Vadbrue2_plankart_vedtatt_A2.pdf*' at utvidelsen vil sno seg rundt fjellkammen og således vende mot Nesbyen sentrum. Det stilles derfor spørsmål ved konklusjonen om at masseuttaket ikke vil være synlig fra dalbunnen, som fastslås i Asplan Viak AS sin rapport, tilgjengelig som '*Kombinert planbeskrivelse og konsekvensutredning (4).pdf*'. Det antas at masseuttaksfeltet vil bli synlig gjennom fravær av skog. Det er svært gledelig at feltutvidelsen vil begrenses av traktorveien opp mot Bringenhagen.

Det er også gledelig at både planområde og omkringliggende vegetasjon er befart av anerkjent og tilsynelatende uavhengig naturkartlegger (R.M., engasjert gjennom Asplan Viak AS). Denne befaringen avdekket funn av mogop (*Pursatilla vernalis*), som er klassifisert som 'nær truet'. Det ser ikke ut som at naturkartleggerens anbefaling om innføring av vernesone (hensynssone H560) i radius 50 meter rundt denne er tatt til følge, da dette ligger utenfor planområdet. Under overskriften 'Konsekvensutredning. Naturmangfold' i Nesbyen kommunes saksfremlegg, kunngjort som dokument '*010202302, Vadbrue 2 masseuttak - detaljreguleringsplan. Sluttbehandling*' (arkivref. 2023/217-67), kan man lese at «*Terrenget rundt [planområdet] ble også undersøkt og lengre opp i lia ca. 50 m vest for planområdet ble det gjort funn av en nær truet plante med navn Mogop [sic]. Biologen anbefaler at planområdet utvides og at dette arealet gis en hensynssone for å ta hensyn til arten*». Naturkartleggeren fant arten i «*eldre furuskog*», der den ikke blir utkonkurrert av andre arter. Eldre furuskog er en svært viktig naturtype for arts mangfoldet, og dette sier noe om verdien av naturen i området. Man kan også med letthet se for seg at en vernesone med radius på 50 meter rundt funnstedet er alt for lite til å verne om en potensiell og fremtidig bestand av arten. I Asplan Viak AS sin rapport fremkommer det at naturbefaringen ble utført våren 2025. Det antas at denne befaringen er gjort over begrenset tid, og det er derfor lite trolig at den kan avdekke det faktiske og fulle naturbildet, selv om det ikke sås tvil rundt kartleggingen per aktuelle tid på våren.

Multiconsult har blitt hyret inn for kartlegging av støyfare. Støyfaren for bebyggelse er antatt å være svært lav, men det fremkommer i Nesbyen kommunes saksfremlegg '*010202302, Vadbrue 2*

masseuttak - detaljreguleringsplan. Sluttbehandling' (arkivref. 2023/217-67) at «[...] friluftsområder får støynivåer på over anbefalt nivå på 40dBA [sic]». Det fremkommer videre at dette er gjeldende for de første 350 meterne oppover traktorveien. Overskridelsen av grenseverdiene for lyd for friluftsområde fremkommer også i Multiconsult sin rapport, tilgjengelig som dokument '*Støyutredning.PDF*'. Støymålingene i utarbeidelsen er målt i A-vektet desibelskala, dB(A). Kort forklart innebærer en A-vekting at lydmålingene er justert for hvilke frekvenser som er hørbare for det menneskelige øret (bl.a. omtalt i [1]). Med andre ord er støyutredningen for omkringliggende natur svært antroposentrisk. Mange andre dyrearter blir påvirket av og kommuniserer i helt andre frekvensområder for lyd (omtalt i [1, 2]). Det er derfor lite trolig at støyutredningen er forsvarlig utført med tanke på påvirkning på omkringliggende dyreliv, all den tid A-vekting ikke er tilpasset dette (omtalt i bl.a. [1]). Det understrekes også at vibrasjoner i grunnen kan ha stor påvirkning på dyrelivet (omtalt i [1]). Det vil være en svært uheldig konsekvens for området både som habitat og menneskelig rekreasjonsområde om dyrelivet skulle bli fordrevet som følge av masseuttaket. Det kan også nevnes at økninger i antropogent støy på så lite som 3-10 dB(A) over et habitats utgangsnivå kan være uheldig for dyreliv (omtalt i [3]), med forbehold om at dette vil variere artsspesifikt. Det understrekes at når det planlagte feltet snor seg rundt fjellkammen, kommer det inn i et dyrerikt naturområde som i utgangspunktet er relativt skjermet for støy.

Det registreres også at kommunen i svar på innspill fra Nes historielag i saksfremlegg '010202302, *Vadbrue 2 masseuttak - detaljreguleringsplan. Sluttbehandling*', bortforklarer påvirkning på kulturminner i det aktuelle området med at «*Ovennevnte kulturminnene er av relativt lokal har ikke status som vernet* [sic]». Det bemerkes at det alltid vil være lokale kulturminner som ligger til grunn for regionale/nasjonale, og at kulturminner kan være av stor lokal betydning uten å være formelt vernet.

2. Samfunnsnyttene ved masseuttaket

I Nesbyen kommunes saksfremlegg '010202302, *Vadbrue 2 masseuttak - detaljreguleringsplan. Sluttbehandling*' (arkivref. 2023/217-67) fremkommer det at administrasjonen fremmer saken om utvidelse av masseuttaket ved Vadbrue på nytt grunnet behovet for masser til heving av riksveg 7, masser som kommunen per tid ikke har. Her kan man, under overskriften 'Økonomiske konsekvenser', også lese at «*Tilgang på masser vil også ha stor betydning for tilgang på masser til flomsikringsprosjektet*». Det virker altså som at utbyggingen av masseuttaket, som skal driftes av det private selskapet Nesbyen pukk & betong AS, utredes for å muliggjøre en heving av riksveg 7, som er et nødvendig flomsikringstiltak. Videre kan man under overskriften 'Miljøkonsekvenser' lese at «*Samfunnet har løpende bruk for masser og lokaliseringen vurderes som gunstig fordi den medfører begrenset transportavstand og er i en sone med lite bebyggelse*». Dette må da forstås ut fra det forbehold at massene skal benyttes for heving av riksvegen. (Det bemerkes samtidig at transportruten da vil gå gjennom hele den vestlige delen av Nesbyen, og da gjennom hele sentrum, som jo ikke akkurat er fri for bebyggelse). Allikevel kommer det frem på samme sted i dokumentet at «*man er avhengig av masser for å opprettholde en viss utbygging i kommunen*». Og under overskriften 'Behandling av uttalelser og innspill. Statsforvalteren' kan man lese følgende: «*Masseuttaket kan levere masse til f.eks. Nesfjellet der en stor del av kommunens byggeområder ligger, [...]*». Nesfjellet er et område som er svært utsatt for nedbygging av natur grunnet en massiv hytteutbygging. Det høres dermed ut som at en del av begrunnelsen for utvidelsen av masseuttaket har rot i hytteutbygging og videre nedbygging av naturen i Nesfjellet. Dette kommer også frem i

Asplan Viak AS (engasjert av Nesbyen pukk & betong AS) sin rapport, tilgjengelig som '*Kombinert planbeskrivelse og konsekvensutredning (4).pdf*', hvor man kan lese at «Uttaket ligger dessuten relativt nærme de store byggeområdene på Nesfjellet» og at «Masseuttaket leverer masser til mange forskjellige formål, men utviklingen innen reiseliv særlig med fritidsbebyggelse utgjør en stor kundegruppe. Det er gunstig både for pris og miljø med uttak som er lokalisert nærme de store eksisterende og fremtidige områder for fritidsbebyggelse på Nesfjellet». Dette går igjen videre i samme rapport, under overskriftene '4.3. Marked' og '5.2. Sammenstilling av konsekvenser', hvor sågar «hyttefelt» blir nevnt spesifikt i sistnevnte. På bakgrunn av dette ber vi om at Statsforvalteren gjennomgår argumentene om samfunnsnyttene ved utvidelsen av masseuttaket. I en tid hvor naturen utsettes for alvorlig og vedvarende nedbygging, noe som også er brennaktuelt for Nesbyen kommune, kan man ikke tillate at kommunen er pådriver for ytterligere, irreversible naturinngrep basert på behovet til privat hyttefeltutbygging.

3. Håndheving av tiltak mot støving

Det knyttes stor bekymring til økt støvspredning i områdene rundt den planlagte utvidelsen av masseuttaket. Dette kan påvirke husholdninger i området, og ikke minst plante- og dyreliv. Svevestøv er i dag en av de største sykdomsfremkallende miljøfaktorene [4]. Kommunen har stilt krav om forebygging av støvspredning gjennom vanning i tørkeperioder og dekking av løsmassedepoter. Det er fint. Allikevel reises det tvil rundt hvordan oppfyllelse av disse kravene vil håndheves. De siste årene har det, med dagens masseuttak, allerede vært erfart synlig støvspredning (som tyder på utilstrekkelig vanning), og sammen med erfart økende vind nedover Rukkedalen og ned mot Nes-sletta, er faren for økt støvspredning absolutt tilstede. Vi ønsker derfor at det stilles krav om at kommunen vil kontrollere at forsvarlig forebygging av støvspredning finner sted i masseuttaket, og det kan også være fordelaktig med støvmålinger rundt det aktuelle området.

4. Spørsmål ved habilitetsvurderinger i kommunestyret

Det fremkommer i '*Saksprotokoll 01202302 Vadbrue 2 masseuttak - detaljreguleringplan. Sluttbehandling.PDF*' at tre styremedlemmer (K.Å., K.N. og S.T.) har bedt om å habilitetsvurderes for den gitte sak i kommunestyret, og er vurdert habile.

Med de bekymringer som løftes frem under punkt 2 i denne klagen, bes Statsforvalter vurdere om habilitetskravet er oppfylt.

Ved de gitte punkter håper vi at Statsforvalteren nok en gang vil gjennomgå saken om utvidelse av masseuttaket ved Vadbrue. Vi ønsker ytterligere forsikringer om at støv og støy fra den planlagte utvidelsen ikke vil påvirke omkringliggende natur og bebyggelse negativt. Vi ønsker også at det igjen vurderes om utvidelse av masseuttaket med beliggenhet i et folkekjært naturområde er nødvendig, og om formålene i såfall er riktige. Det kan ikke aksepteres at kommunen tilrettelegger for privat gevinst (som med stor sannsynlighet medfører en type naturnedbygging som er nødt til å minimeres) under dekke av å drive kommunalt flomsikringsarbeid. Vi ønsker derfor at uthentede masser fra en eventuelt vedtatt utvidelse kontraheres til å utelukkende benyttes til flomsikringsarbeid i regi av kommunen. Vi håper at denne klage tas til etterretning.

Med hilsen

Kristina Eek og Thanendran Mariampillai

Referanser:

[1] Bullmore A. og Scott A.: *The general applicability of A-weighting for noise impact assessments on UK-based terrestrial animals* (konferanseartikkel). Proceedings of the Institute of Acoustics, 2025.

[2] Kok A.C.M. og medarbeidere: *How chronic anthropogenic noise can affect wildlife communities*. Frontiers in Ecology and Evolution, 2023.

[3] Barber J.R., Crooks K.R. og Fristrup K.M.: *The costs of chronic noise exposure for terrestrial organisms*. Trends in Ecology and Evolution, 2009.

[4] Folkehelseinstituttet: *Håndbok for uteluft – Luftkvalitetskriterier: Svevestøv*. Tilgjengelig på: <https://www.fhi.no/kl/luftforurensninger/luftkvalitet/temakapitler/svevestov/>. Nedlastet 15.11.2025.